

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי **משה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי **חיים פינטו** זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

7:31 | 7:23 | 7:28 | 7:13

הדלקת
נרות

8:29 | 8:33 | 8:32 | 8:29

מוצאי
שבת

9:13 | 9:18 | 9:15 | 9:13

רבינו
תם

משכיל לדוד

דברי חכמים בנחת

הכהן הוא זה שאמר אותם לבני ישראל. והרי משה רבנו ע"ה התכוין ממש לשם שמים כאשר כעס על פקודי החיל הבאים מצבא המלחמה. שכן הוא ראה כיצד החיילים הביאו עמהם את בנות מדין, את הנשים המדיניות הללו שגרמו למגיפה גדולה בבני ישראל, וגרמו למותם של עשרים וארבעה אלף בחטא בעל פעור.

וכזאת גם אמר להם בפירוש אודות הנשים המדיניות הללו; הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסור מעל בה' על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה'. הם הנשים הללו שגרמו לכל החטא הגדול בזנות של בעל פעור, והם שגרמו למגיפה הגדולה בעם ישראל בבעל פעור, וכיצד אתם מסוגלים להשאיר אותם בחיים, ועוד להביא אותם עמכם לכאן לתוך מחנה ישראל, ואם כן הרי שהיה למשה רבנו כעס מוצדק ביותר.

ונראה בביאור העניין. הנה משה רבנו ע"ה שמע בעצמו מפי החיילים כי הם חזרו מן המלחמה בשלום, כמו שהם אמרו לו בפירוש (שם, מט) 'עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בדינו ולא נפקד ממנו איש'. דהיינו, הם סיפרו למשה רבנו ע"ה כי גם ברותניות הם נשארו שלמים במעלתם וקדושתם, זאת למרות שהמלחמה הזאת היתה גדולה וקשה מאוד.

ואם למרות כל המפריעים וכל המשטינים הללו בשעת המלחמה, חזרו כל החיילים מהמלחמה המסוכנת הזאת לחיים ולשלום, סימן הוא שכולם צדיקים ושלא נכשלו ח"ו בזנות עם הנשים המדיניות, למרות שעם אותן נשים בני ישראל נכשלו בעבר בחטא בעל פעור, שהרי הם הכירו אותם מבעבר.

ואם כן, באם משה רבנו ע"ה שמע בעצמו ואף ראה כי כל החיילים חזרו לחיים ולשלום ולא נפקד מהם איש, וכולם נשארו בקדושתם, מדוע הוא היה צריך בכלל לכעוס עליהם, ומדוע הוא היה צריך בכלל להראות להם כאילו הוא כועס עליהם, שכאילו הם ח"ו חטאו עם נשים נוכריות, והרי באמת לא חטאו עמהן.

משום הכי, משום כבודם של בני ישראל ושל אותם אנשי צבא שנותרו כל עת המלחמה בקדושתם, נענש משה רבנו ונשתכחו ממנו הלכות של גיעולי נכרים, כדי שכל העולם ידע כי אין הקב"ה מוותר לאף אחד, ואפילו לא למשה רבנו נאמן ביתו של הקב"ה, כאשר הוא רואה בו שהוא לא התנהג כשורה. למרות שמה רבינו התכוין ממש לשם שמים, וכל כוונתו הינה קודש קדשים, מכל מקום היה לו לחשוב מעט, שכן הכעס הזה לא היה במקום.

ואף שניתן לומר כי משה רבנו כעס על פקודי החיל, שמא באמת היו להם הרעיון עבירה. שכן באמת לא נפקד ממנו איש, וכולם צדיקים ולא חטאו עמהן, אבל מכל מקום ראה משה רבנו ברוח קדשו כי הנשים הללו גרמו לבני ישראל להרהורי עבירה בחזרתם ממדין, ולכן הוא כעס עליהם, על שבאו לידי הרהורי עבירה.

אבל כיון שמה רבנו כעס על החיילים הצדיקים רק בשביל הרהורי עבירה נענש על ידי הקב"ה, כי הקב"ה אינו וותרן לאף אחד, ואף לא לצדיקים, ותלמיד חכם צריך לנהוג את עצמו בנחת, ולהיזהר כי גם בלבו לא יהיה לו כל כעס על הזולת. והבן.

"ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה" (במדבר לא, יד)

היה זה כאשר בני ישראל חזרו ממלחמת מדין והם הביאו עמהם את בנות מדין, אז משה רבנו ע"ה קצף וכעס עליהם, מדוע הביאו עמהם את בנות מדין, והרי בנות מדין שהביאו עמהם, הן אלו שהחטיאו את בני ישראל בבעל פעור, ואם כן בני ישראל היו צריכים להרוג אותם ולא להביא אותם עמהם.

ואמרו על זה חז"ל (פסחים סו, ב) כל אדם שכוועס, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו. מנין, ממשה רבינו, שנאמר עליו 'ויקצוף משה על פקודי החיל' וגו', וכיון שמה רבנו ע"ה כעס על בני ישראל חכמתו הסתלקה ממנו. ועל זה אמרו חז"ל (ויקרא רבה יג, א) כיון שמה רבינו בא לכלל כעס, הוא בא לכלל טעות, שכן אז נשתכחו ממנו הלכות גיעולי נכרים, ואלעזר הכהן היה צריך לומר את ההלכות הללו לבני ישראל.

ויש לשאול בענין זה, בהקדם מה שכתב על כך מרן הגאון הראשון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל (בספרו מאור ישראל, דרושים עמ' של). הנה חז"ל אומרים (תענית ד, א) ואמר רבא, האי צורבא מרבנן דרתח, אורייתא הוא דקא מרתחא ליה. דהיינו, באם תלמיד חכם צעיר כועס על מאן דהוא, לא הוא זה שכוועס, אלא התורה שנמצאת בקרבו היא זו שכוועסת, פ"י, משום כח התורה הוא כועס. שנאמר (ירמיה כג, כט) 'הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע'. ממשכה הגמרא ואומרת; אמר רבינא, אפילו הכי, מיבעי ליה לאיניש למילף נפשיה בניהותא. פ"י, למרות זאת צריך החכם להרגיל את עצמו לדבר בנחת, שנאמר (קהלת יא, י) 'והסר כעס מלבך' וגו'.

והנה ידוע מה שכתב הרמב"ם (הלכות דעות ב, ג); הכעס היא מידה רעה מאוד. ועל האדם להתרחק ממידת הכעס עד הקצה האחרון, וילמד עצמו שלא יכעוס אפילו על דבר שראוי לכעוס עליו. ע"כ.

וכתב על זה מרן הראשון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, אם כן לפי זה מה שאמרו בגמרא כי כאשר תלמיד חכם כועס, התורה מרתחה אותו והיא שכוועסת בו, הכוונה היא, שאותו תלמיד חכם כועס לשם שמים ממש, על אלו המכעיסים את ה' במעשיהם הרעים, והוא כועס עליהם כדי להחזירם למוטב. וכזאת מותר.

אבל אפילו הכי אמר רבינא כי גם בזה אופן צריך התלמיד חכם להרגיל את עצמו לנהוג בנחת, וכמו שסיים הרמב"ם את דבריו: "ואם הוא פרנס ומנהיג של הציבור, ורוצה לכעוס עליהם עד שיחזרו למוטב, יראה את עצמו בפניהם ככועס, אך בלבו לא יהיה כעס". ע"כ דברי מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל.

המורם לנו מכל הני מילי, כי פרנס או מנהיג על הציבור יכול להראות לכעס חוץ כי הוא כועס על הציבור, כדי להחזיר אותם למוטב, מה גם הוא תלמיד חכם הרי שהתורה ורתחת בו, והוא כועס לשם שמים ממש, משום שהוא רוגז על אלו המכעיסים על ה' במעשיהם הרעים ורוצה להשיבם לדרך הישרה.

ואם כן לפי זה, יש לשאול בענין הכעס של משה רבנו ע"ה על פקודי החיל שחזרו ממלחמת מדין, מדוע באמת נשתכחו ממשה רבנו הלכות מתכות וגיעולי נכרים ואלעזר

הילולא דצדיקיא

א - רבי אברהם ישראל
זאבי- רבה של חברון

ב - רבי אהרן תאומים

ג - רבי שמשון
מאוסטרופולי

ד - רבי שמעון בידרמן

ה - רבי יצחק לוריא
אשכנזי

ו - רבי משה עזרא
מזרחי

ז - רבי שלום נח
מסלונים

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

בן תורה לא חייב לענות על כל דבר

שימושו של עם ישראל בכח הפה נחשב ל'אומנות' שלו, כפי שמביא רש"י בחומש במדבר (לא, ח). מה טמון בכינוי זה? אומר ה'חפץ חיים', כי כשם שהאמן הגדול ביותר והמוכשר ביותר זקוק לכלי עבודה כדי לייצר את המוצרים שהוא מוכר. כך גם כל יהודי, שכוחו רב ועצום לפעול בעולמות העליונים, צריך כלי אומנות עימם יוכל לפעול. כלי אומנות אלו הינם הפה. האומן שבמשל, אם ישתמש בכלי עבודה שאינם תקינים, שוב לא יעזרו לו כל כישורונותיו ויכולותיו, והמוצר שיצא מתחת ידיו יהיה בלתי ראוי לשימוש. אף יהודי, אם לא ישמור על פיו שישאר קדוש וראוי למלאכת עבודת הבורא - הרי שלתפילותיו ותורתו לא יהיה כמעט ערך, חלילה וחס! לא זו בלבד, אלא שה'חפץ חיים' מביא בשם האלשיך הקדוש זיע"א, כי תפילות כאלו ולימוד תורה כזה, שנעשים עם פה שאינו נקי - אף מעוררות קפידה נוראה על האדם שבא להלל ולשבח לבוראו באמצעות כלי מטונף ומבוזה. והדברים מחרידים ממש!

סיפר רבי אליעזר טורק שליט"א בספרו 'אוצרותיהם אמלא', על קבוצת בחורים שהתלוו אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל בטיולו היומי, ודיברו עימו בלימוד. עבר שם איזה יהודי פשוט, עם הארץ גמור, והתחיל להקניט אותם. אחד מהבחורים ניחן בפה שנון, והשיב לאותו טרחן תגובה הגונה וחרפה. הוא היה בטוח כי ה'חזון איש' ייחנה מהתשובה, אבל ה'חזון איש' אמר לו: "לא ענית טוב!" הלה הופתע, ושאל: "אז מה הייתי צריך לענות?"

"שום דבר, השיב ה'חזון איש' בכובד ראש. בן תורה לא חייב לענות על כל דבר!"

כך גם אירע עם עמוד ההוראה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בחג השבועות. בשנים בהן נהג לצעוד רגלית לפנות בוקר מבית מדרשו בשכונת 'מאה שערים' עד לכותל המערבי, כדי להתפלל שם את תפילת המוסף. הוא היה הולך בראש כשקבוצה גדולה של מתפללים מאחוריו.

קבוצה כה גדולה של אנשים הולכים כך ביחד ברחובה של עיר היתה בולטת, ומידי פעם כשעברו סמוך לערבים או רחוקים משמירת תורה ומצוות הם צעקו מילות גנאי, קללות ונאצות. הרב אלישיב הורה לא להתייחס אליהם כלל ולא להשיב כלום. הפה של בן תורה הוא כלי יקר שמיועד לעבודה רוחנית, לימוד תורה ותפילות, לא משתמשים בו לכל צורך שצף!

אצל גדולי וצדיקי הדורות ראו בבירור את הכוח העצום שהיה למילותיהם ולדיבוריהם. הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר אודות הצדיק המפורסם מנתיבות, רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, ה'בבא סאלי', כי פעם הוא ישב ולמד בשבת קודש, ופתאום נפלה מנורת השמן על הרצפה, והלהבה גרמה לשיטח שהיה שם להתחיל לבעור. הביט ה'בבא סאלי' על האש ואמר כמשוחח עימה: "כאן בבית שומרים שבת; אין לך רשות לבעור כאן!" והאש נעצרה במקום!

ה'בבא סאלי' היה קדוש עליון, תלמיד חכם וצדיק מופלג, והסיפור הזה הוא לא מופת של פתאים - זהו כוח בסיסי של כוח הדיבור. כוח שהיה לכל יהודי, אילו רק היינו שומרים כראוי על הפה שלנו!

פרוסת העוגה וההחלמה

באחת השנים בא לפניי יהודי אשר חלה במחלה קשה וחיייו היו נתונים בסכנה ממשית. כיון שכך, הוא הוצרך לעבור ניתוח קשה ובא לבקש את ברכתי בזכות אבותי זיע"א.

כדי לתת תוקף לברכתי נתתי בידו של היהודי פרוסת עוגה ואמרתיו לו שיאכל אותה קודם הניתוח, ועוד הוספתי ואמרתיו לו: "אם יש לך אמונה בצדיקים ואמונה בבורא העולם, התחזק בתורה וביראת שמים ותבטיח שמהיום תשנה את דרכיך לטובה".

קודם הניתוח, הרופא שטיפל ביהודי התלבט מאד כיצד יסביר לחולה שלפניו כי חיייו ממש בסכנה. ולבסוף בלית ברירה הוא הסביר לחולה שניתוח זה הוא גורלי, מכריע וקשה, ואם יש לו אמונה - שיתפלל לבורא העולם שלא ימות על שולחן הניתוחים ושה' ישלח לו רפואה שלימה.

היהודי עשה כעצת הרופא והתפלל מעומק לבו לקב"ה שישלח לו רפואה שלימה ולאחר מכן נעשו כל ההכנות לניתוח, כשלפתע נזכר החולה שמצויה עימו פרוסת העוגה שקיבל ממני, אשר עליו לאכול אותה קודם הניתוח.

כיון שכך, הוא סיפר לרופא על העוגה המצויה עימו וביקש את רשותו לאכול את העוגה.

דבר ידוע הוא שלפני ניתוח - על החולה להיות בצום מוחלט ואסור לו לאכול כלום. אפילו לא דבר קטן. אך הרופא ששמע את בקשתו של החולה חשב בלבו: 'הן האיש מצוי בלאו הכי בסכנת חיים, ומדוע לא ייחנה לפחות מן העוגה?' ולחולה פנה ואמר: "אם יש לך ברכה והבטחה מהרב - אכול את העוגה כעת והשאר מעט גם לאחר הניתוח". ומכיון שישנה סכנה לאכול לפני הניתוח הורה לו הרופא שניח בפיו אך מעט פיזורים מן העוגה ולא יותר.

בזמן הניתוח ראה המנתח כי מצב החולה קשה מאד וכי לא נותר מה להציל, ועל כן סגר כראוי את מקום הניתוח מבלי לעשות דבר. כשהתעורר החולה אמר לו הרופא: "הרי נותרה בידך חתיכה מן העוגה. אכול אותה כעת". ולמשפחתו של החולה בישר שהמצב קשה כל כך, עד שלא נותר עוד מה לעשות.

החולה המאמין אכל את העוגה, ולאחר זמן מה קרא ואמר כי הוא מרגיש הרבה יותר טוב. כך הבחינו הרופאים לתדהמתם כי במקום שתחול התדרדרות במצבו - הלך האיש והתחזק מיום ליום.

כיון שכך הוחל בסדרת בדיקות בהן נוכחו הרופאים לראות כי האיש אכן בשלבי החלמה, עד שלבסוף הבריא היהודי לגמרי, ונעשה ברפואתו קידוש ה' גדול מאד בקרב הרופאים.

במרה מפטירין

הפטרות השבוע: "שמעו דבר ה'" (ירמיהו ב)

הקשר לפרשה: הפטרה זו היא הפטרה השניה מתוך שלשת הפטרות שתיקנו חז"ל להפטיר בשלשת השבתות שלפני תשעה באב, שעניינם הוא נבואת הפורענות שהתנבא ירמיה על חורבן העיר ירושלים.

והמנהג לקרוא עוד ב' פסוקים מהפטרות ראש חודש "השמים כסא" (ישעיה סו)

נצור לשונך

בלשון רכה וברגישות

תולה ארץ על בלימה

סיוע לזולת בתיקון מידותיו נחשב בגדר תועלת.

אם נדרש עידון במידותיו של פלוני, כי אז מצוות הוכח תוכיח את עמיתך מחייבת להביא את הנושא לתשומת לבו בלשון רכה וברגישות. אולם, אם אדם מרגיש שאין הוא מסוגל להוכיח את זולתו והוא יודע שגם האחרים מודעים לפגמים במידותיו של הזולת, מותר לו לדבר איתם על כך ולשאול בעצתם או לבקש את התערבותם במקרה הצורך.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מצוות שבדיבור

"איש כי ידור נדר לה' או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר ל, ג)

בספר 'ישועות יעקב' מביא בשם ה'בן איש חי' זיע"א מה שכתב על פסוק זה, וזה לשונו: "כל דיבור ודיבור הוא מצווה שלמה וגמורה, כמו מצות ספירת העומר שהדיבור לבדו דווקא גמר המצווה. ויש שהדיבור לבדו אינו מצווה גמורה עד שיעשה מעשה, כמו אדם שמנדב סכום כסף, אינו מצווה בשעת הדיבור עד שישלם, ואם לא יקיים את הדיבור נעשה עוון. מכל מצווה נברא מלאך, אם כן המלאך הנברא מן הדבור הזה נברא בכוח ולא בפועל היות ולא קיים את הנדר. ולכן המלאך הנברא מדיבור, לעד הוא מצפה ומייחל לקיום המצווה הפועל, כדי שגם הוא יגמר ויצא מכוח לפועל. והוא מה שאמרנו (תוספתא חולין ב, ה) טוב שלא תדור משתדור ולא תשלם, אם כן, אם האדם נודר נדר צריך לקיימו ולא לאחר אותו.

לפי דברי ה'בן איש חי' זיע"א נוכל להבין גם עד כמה חמור לדבר באמצע התפילה, שהרי עצם התפילה היא מצווה שעל ידה נברא מלאך שאומר שבחים לבורא העולם, ועושה מכל אות ואת של התפילה כתר הילולים לקב"ה. כאשר אדם מתפלל כראוי בכוונה, המלאך שלו הוא מושלם, והשבחים שנותן לקב"ה הם ראויים. אבל כאשר אדם מדבר באמצע התפילה, המלאך שנברא מתפילתו הוא מלאך מקוטע כמו שתפילתו היתה מקוטעת ומופסקת בדיבורי הבל, ואין זה ראוי ומכובד לקב"ה.

נתאר לעצמינו אדם שבא לארמון המלך כדי לשבח אותו ולהודות לו, ובעודו עומד ומשבח לפני המלך, הוא מגיש לו דורון פגום וחסר. הרי המלך ודאי יעס עליו ויאמר לו שמוטב לו אם היה נשאר בביתו ולא מביא למלך מאומה.

וכן אומר הקב"ה לאותו אדם שמתפלל למקוטעים - הרי במקום להודות ולקלס לשמי אתה מקלל ומבזה אותי, עדיף היה שהיית נשאר בביתך ולא בא לבית הכנסת לברוא בתפילותיך מלאך פגום שמהווה קטרוג גדול.

אדם שבא להתפלל צריך להרגיש שמרגע שפותח הוא את פיו בתפילה, הוא מתחיל לברוא מלאך, ולכן ייתן דעתו לברוא בתפילתו מלאך שלם ומתוקן שיהא בעבורו מליץ ישר, וחלילה לא יברא מלאך חסר ופגום שיעמד לו כמקטרג רח"ל.

חז"ל אומרים (מועד קטן טז, ב) "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ולכאורה כיצד יכול צדיק גדול כל שיהיה לגזור גזירה שהקב"ה עצמו לא גזר אותה, הרי אם הקב"ה לא גזר אותה, אות הוא שהקב"ה אינו חפץ לגזור, וכיצד יכול הצדיק להריח כביכול את הקב"ה לקיים את מאמרו פיו. אולם לפי מה שביארנו נראה לומר, שהצדיק שקידש את דיבורו עד כדי כך שאין פיו מוציא דברים של הבל כלל, נמצא שפיו קדוש עד כדי כך שהשכינה מדברת מתוך גרונו. ולכן כל דבר שהצדיק גוזר, אין זה בניגוד לדעת הקב"ה, אלא אדרבה, דבריו הם עצמם רצון הקב"ה, כי השכינה מדברת מתוך גרונו.

פניני הפרשה

הדיבור הוא חלק מהנשמה

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר ל, ג)

הרב 'באר משה' מציין את ששמע מהחכם ר"ש שורק ז"ל שאין לאדם לעשות את דבריו חולין, כי כל היוצא מפיו יעשה, אם טוב ואם רע כן עושה ובורא סגורים או קטגורים. וכאמור בזהר הקדוש "תא חזי ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש, סלקא ואתער אתערותא דלעילא אי לטב אי לביש".

וכמו שאדם כשהוא מדבר מוציא הבל מפיו, ואותו הבל הוא חלק חיותו, וראיה לזה שלאחר שתצא הנשמה מהגוף לא נשאר בו לא הבל ולא דיבור, נמצא שאותו ההבל שיוצא מפיו בעת הדיבור הוא מחלק נשמתו. ולכן נצטוונו שלא לדבר דברים בטלים, שמפטיר בהם חלק נשמתו.

שמות המסוגלים לשמירה

"אלף למטה אלף למטה לכל ממות ישראל" (במדבר לא, ד)

בדרך רמז פירש רבינו יוסף חיים זיע"א בספרו 'עוד יוסף חי', כי ידוע השם 'יוה"ך', הרמוז בסופי תיבות "כי מלאכיו יצוה לך". והוא שם שמסוגל לשמירת הדרך. ולכן נהגו המלווין לומר להולך בדרך "יחיד ורבים הלכה כרבים", ומכוונים הלכה זו בשם 'יוה"ך'.

ועוד יש שם 'כל'ך', שהוא גם כן מסוגל לשמירת הדרך. ורמזו הוא באות כ' של 'כי' ובאותיות 'לך' של 'מלאכיו', וכמ"ש רבינו האריז"ל. ושני שמות אלו עולים קי"א, כמנין אותיות אל"ף.

וזה שאמר הכתוב: "אלף למטה אלף למטה", רמז לו למשה להמשיך לכל מטה, השפעה של שמירה מן שני שמות אלו שמספרם אל"ף. ועיי' כך "לכל ממות ישראל" - בין ראויים ובין שאינם ראויים, "תשלחו לצבא" באין שטן ואין פגע רע.

מקלט בטוח לכל יהודי

"את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים

ושתיים עיר" (במדבר לה, ו)

שש ערי המקלט, היה אומר הרב 'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א, הרי המה שש התיבות שבפסוק "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". שבהן צריך האדם היהודי למצוא לו מקלט בטוח לראשו הנבוך בכל שעה ושעה ובכל רגע ורגע.

"ועליהם תתנו ארבעים ושתיים עיר" - אלו הם ארבעים ושתיים תיבות שבפרשת "ואהבת" שבקריאת שמע, שעל ידן האדם מחזק ומבצר את עצמו לעבודת הבורא, ובהן הוא מוצא מקלט משטף המים הזדונים של העולם השפל.

צרת רבים

"וישב שמה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקודש" (לה, כה)

יש לשאול: על מה ולמה תלה הכתוב את ישיבת הרוצח בשגגה בעיר המקלט "עד מות הכהן הגדול"?

הרמב"ם ב"מורה נבוכים" (ג, מ) מסביר זאת ואומר שתלו את שובו של הרוצח מעיר המקלט במותו של הכהן הגדול, שזה עשוי לשכך את כעסו של רצח קרובו, כי בטבע האדם הוא שמאורע חדש וחשוב משכיח את הישן. ושעה שנפטר הכהן הגדול האהוב ביותר על כל ישראל, אזי תשקוט נפש הנפגע שצער גדול משכיח קטן ממנו וצרת רבים חצי נחמה...

הנוצרים למעמד זה? פשוט מאוד, הסביר עורך הדין, שמונת הכמרים הללו מחזיקים בשמונה 'כנסיות' שונות כאן ברחבי העיר, והם בכלל 'מוסדות הצדקה' המפורשים בצוואה שלפנינו!

מה פתאום?! נזקק ר' חיים בלק קרוע ומורתח, הלא הנפטר דן היה איש יהודי נאמן, הוא דיבר עמי מפורשות על החלוקה למוסדות התורה, לשיבות הקדושות ולצדקה וחסד! ומה לגויים הללו עם מוסדות תורה וצדקה של יהודים?

אך כל צעקותיו נפלו על אוזניים ערלות ואטומות, לצערו וכאבו הגדול גילה שאותו 'עורך דין' ממולח, שהיה גוי רשע, הכניס בעורמה בשטר הצוואה מילה אחת (!) שבעזרתה הצליח לכוון את כל תרומת הענק עבור הכמרים הנוצרים, כאשר הצוואה נערכה באנגלית, ובשורה המפרטת את יעד החלוקה שרוב עורך הדין מילה אחת: מוסדות "הבייבל", שבתרגום פשוט הכוונה אל 'מוסדות התנ"ך', אבל בערמה משפטית היטה עורך הדין את הכוונה לכנסיות הנצרות.

רבי חיים ניסה בכל כוחו לשנות את הגזירה הקשה, וטען בלהט שברור ופשוט שכונת העשירי היהודי היתה למוסדות יהודיים, ולא של גויים כופרים, אך עורך הדין הממולח הוציא ברשעותו צו מוכן מבית המשפט, שכבר הקדים ובייר את הענין מראש, ובו נגזר שההון כולו צריך להתחלק בין הכנסיות השונות שבעיר, כך שלא נשאר בשביל מצות הצדקה אף לא פרוטה אחת! כשראה זאת ר' חיים התכרכמו פניו מרוב צער וכאב לב, על הפסד עצום זה לשיבות הקדושות, ועל הפסדו הרוחני והעצום של אותו יהודי אומלל, שכל הונו נעלם כעורבא פרח, ולא זכה לקיים המצווה, הוא נשא רגליו וברח משם היישר חזרה אל ביתו שבירושלים.

על כך מצטער אני מאוד, סיים רבי חיים את סיפורו לתלמידו הנאמן, לבי מלא כאב נורא, על שלא זכה אותו יהודי במצות הצדקה כלום! הרי ביקשתי ממנו מאוד שיחלק הוא בעצמו את הונו לצדקה בחיי חיותו, והוא התעקש לשמור את ממנו קרוב לליבו עד יום מותו! ובכך הפסיד מצוה עצומה של החוקת מוסדות תורתנו הקדושה, שהיתה יכולה לזכותו בשכר מופלג ולחיי נצח. כאשר הכתוב מעיד בה (משלי ג, יח) "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר!"

והוסיף רבי חיים ופירש, מדוע לא זכה אותו עשיר לקיים מצוה מופלאה זו? מחמת שכל ימי חייו משך את ידו מן הצדקה, ורק 'תירץ' זאת בתואנה של התרחקות ממחלוקת כביכול. ורק עתה לפני מותו, כראותו שבין כך כבר לא יוכל עוד ליהנות מממנו, כי לא יד אחריו כבודו, והרי הוא נכנס אלי קברו אף בלא פרוטה אחת, רצה 'להרוויח' לכל הפחות שיעשה צדקה מהונו. אך משמים מנעו זאת בעדו, והלך כל כספו אל הכמרים והנוצרים הנוכרים, וכך איבד, להוותו, את אותה מצוה יקרה של הצדקה!

מוסדות צדקה בכל ענין, כדרכם של ישראל קדושים שלכל מטרה של צדקה נפתחים כמה קופות וארגונים, לפיכך המציא לעצמו 'תירוץ' כזה, שכדי שלא להחזיק במחלוקת הרי הוא מושך את ידו לגמרי מן הצדקה!

והנה עתה הולך האיש ומוזדקן, וכראותו שמתקרבת שעתו ללכת בדרך כל הארץ, ואין לו בנים לרשת את הונו, החל לבו נוקפו מעמידתו לקראת הדין הגדול והנורא, באין אפילו מי שיאמר 'קדיש' אחריו. לפיכך ביקש לקרוא לפניו את רבי חיים, ששמע רבות על ישרו וגדולתו, והביע בפניו את רצונו לתרום את כל רכושו לצדקה, הן נכסי דניידי והן נכסי דלא דניידי, הכל בכל מכל כל!

ניחא! שמח ר' חיים, תחלק נא יפה את רכושו למוסדות התורה, בוודאי תוכל להקים ולהחזיק בסכומים אדירים שכאלו כמה וכמה ישיבות קדושות לאורך ימים ושנים! אך עדיין איני מבין, בשביל מה צריכים אותי פה?

בשום אופן לא אחלק עכשיו את ממוני לצדקה! פסק העשירי הקמץ בנחרצות, כל עוד מתהלך אני בין החיים, ברצוני להשאיר את כל עושרי צמוד עמדי, ורק לאחר מאה ועשרים שלי כשאעזוב את כל העולם ולא אצטרך עוד לכסף, אז יעבור רכושי לצדקה!

לפיכך, סיים הגביר, ביקשתי לקרוא אותך כאן, כדי למנות אותך 'נאמן' ואחראי באפטרופסות על כל החלוקה הגדולה של הממון, ואתה תחלקם למוסדות התורה כראות עיניך! הנה הבאתי כאן את עורכי הדין הממולחים מן השורה הראשונה, כדי שיערכו עמנו צוואה מפורטת, שתהא תקפה להעברת כל הרכוש תחת נאמנותך הבלעדית לחלקם לצדקה. כשהבין ר' חיים הצדיק את גודל השעה, שניתן כאן לחלוק מיליונים רבים וטובים לצדקה וחסד, חתם ביחד עם העשיר ועורך דינו על שטר הצוואה.

חלפו כמה שנים, והנה הגיעה השמועה שאותו עשיר נסתלק לבית עולמו, והרב נקרא בדחיפות לצאת בטיסה ישירה לאמריקה, כדי לטפל בחלוקת הרכוש הענקי, כפי שמפורש בשטר הצוואה. זו היתה סיבת נסיעתו לארצות הברית, ואכן הגיע היישר אל טירתו של הגביר כדי להסדיר את חלוקת ההון כבקשתו ורצונו של המנוח. אך מה נדהם לראות שם התאספות של שמונה כמרים מכנסיות ומנזרים שונים שברחבי העיר הגדולה, ועמם עורך הדין המומחה הראשי, האחראי על ביצוע הצוואה וחלוקת ההון כמשפט.

רבי חיים נחרד למראה הכמרים הללו עטופי הגלימות השחורות יושבים וממתינים לקראתו. מה לכם פה ומי לכם פה? שאל בחשש כבד. נענה העורך דין והסביר, שבהיותו מופקד בצוואה בתור 'נאמן' ואחראי בלעדי על חלוקת הרכוש, הרי הוא נדרש עתה לבצע את החלוקה. את זה כבר ידעת, אמר ר' חיים, הלא לשם כך באתי הנה! אבל מה ענינים של הכמרים

אנו זקוקים לסייעתא דשמיא במצות הצדקה

כששבו בני ישראל ממלחמת מדין, הם הביאו עמם שלל רב שהתחלק בין שבטי ישראל. לכל אחד מאיתנו יש איזה 'שלל' של משאבים כספיים אותו הפקיד בורא העולם בדינו. ומה אנו עושים אתו? האם יודעים אנו היכן לכוון את היכולת הכלכלית שלנו שתגיע למקומות נכונים? הלוואי.

ובכל זאת, בכדי שכספינו יגיע למקומות הנכונים אנו זקוקים לסייעתא דשמיא הגוברת ככל שאנו נוהגים ביושר ומשתמשים באופן נכון בכספי הפקדון למטרות צדקה וחסד והחזקת לומדי התורה. לא כל אחד זוכה לכך.

סיפר הרב יעקב משה שפיצר שליט"א, שזכה לשמש את הגה"צ רבי חיים זייעיק זצ"ל, מזקני נקיי הדעת של ירושלים של מעלה. כשחזר פעם הגאון מנסיעה דחופה לארצות הברית, ראה רבי יעקב שהוא חיזור כסיד ונראה חלוש ומבוהל. הוא חשב להזעיק אליו מיד את כוחות הרפואה, אך הצדיק רבי חיים הרגיעו, אין צורך! אמר, אסביר לך במה העניין, ומדוע הנני נרגש כל כך.

לפני מספר שנים, הגיעני טלפון דחוף ממשרדי מלון 'קינג דיויד' המפורסם, בו מתארחים אילי הון ושועי עולם, שאחד מן היהודים העשירים הגדולים של אמריקה שהגיע ארצה לכמה ימים, מבקש להיפגש עמי בדחיפות.

מתחילה דחיתי את ההזמנה בנימוס, מה לי ולעשירי אמריקה? התפלג, גם לאחר שהפצירו בו רבות שיואל בטובו להגיע לפגישה עם הסוחר העשיר, סירב באומרו שאין לו בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד! 'עסקים', מאן דכר שמה? אך לאחר שהבהירו לפניו שמדובר בתרומה של סכומים אדירים, שבעזרתו ייתרמו לצדקה למוסדות התורה, נענה להזמנה, ויצא בדרכו אל המלון היוקרתי.

בהגיעו אל הטרקלין המפואר שבסלון האורחים, ראה לפניו שמונה אכזבי פגישת עסקים' שלימה, מסביב לעשיר הנכבד ששקע בנינוחות בכורסתו המרופדת, ישבו כחמשה עורכי דין ממולחים, והציגו בפניו את העניין.

התברר, שעשיר זה המתגורר באחת הערים הגדולות של אמריקה, כגודל עושרו כן גודל קמצנותו. בכל פעם שנתבקש למטרת צדקה מסוימת התחמק בתואנה משונה שאיננו מתערב במחלוקת... ונימק את תירוצו בכך, שהיות ועל פי רוב מצויים גופים נוספים של